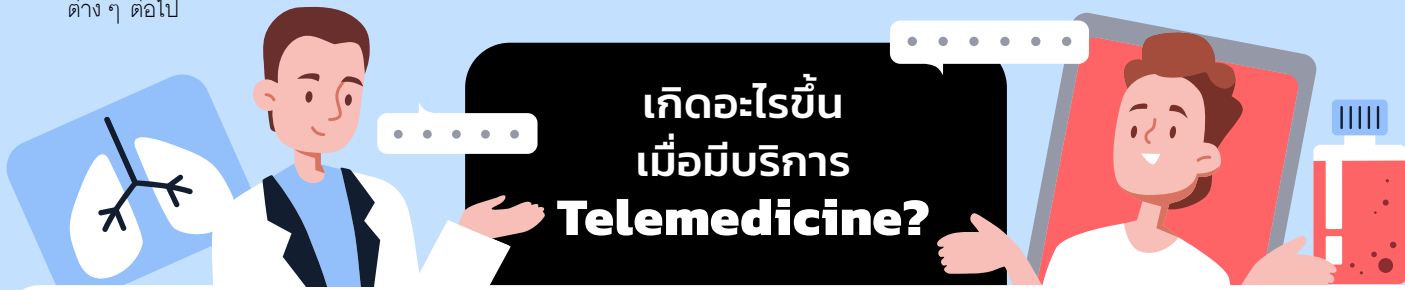

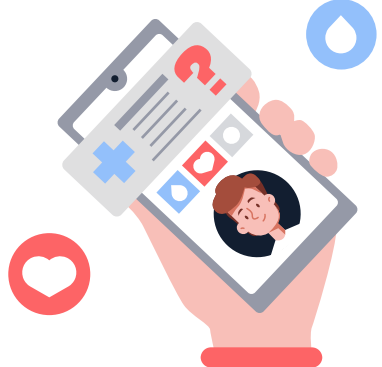
การให้บริการ 'การแพทย์ทางไกล' ในประเทศไทย เส้นทางการรักษาแห่งอนาคต

Highlight

- การแพทย์ทางไกล หรือโทรเวชกรรม (telemedicine) คือการสื่อสารหรือส่งผ่านข้อมูลทางการแพทย์จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บริการทางการแพทย์ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัย การรักษา การพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ
- โรงพยาบาลในประเทศไทยให้บริการการแพทย์ทางไกลผ่านหลากหลายช่องทาง ทั้งผ่านแอปพลิเคชันสำหรับการแพทย์ทางไกล แอปพลิเคชันไลน์ และผ่านการโทร
- กลุ่มโรคที่ใช้บริการการแพทย์ทางไกลมากที่สุด คือกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และกลุ่มโรคที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรม
- การแพทย์ทางไกลสามารถใช้เพื่อให้บริการในผู้ป่วยกลุ่มอื่นได้ เช่น บริการฝึกฟังฝึกพูดในผู้ที่สูญเสียการได้ยิน บริการแจ้งผลการตรวจในผู้ที่รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ฯลฯ
- การให้บริการการแพทย์ทางไกลในประเทศไทยยังพบปัญหาและประเด็นท้าทายที่มาจากหลายปัจจัย เช่น ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี หรือในด้านการระบอบการให้บริการก็ตาม ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาการแพทย์ทางไกลเป็นไปได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ต่อไป

กิจกรรม	การรับบริการการแพทย์ทางไกล	ปัญหา/ความท้าทาย
ก่อนรับบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ● แพทย์พิจารณาผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์สามารถรับบริการการแพทย์ทางไกลได้ ● ผู้ป่วยยินยอมเข้ารับบริการ 	<p>ด้านงบประมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สถานพยาบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาระบบบริการ <p>ด้านบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ขาดความรู้ด้านดิจิทัลทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ บุคลากรสาธารณสุขจำนวนไม่เพียงพอ <p>ด้านการระบอบการให้บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยที่สิทธิการรักษาหมดอายุระหว่างที่รอรับบริการ จะไม่สามารถรับบริการอย่างต่อเนื่องได้
	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยลงทะเบียนและติดตั้งแอปพลิเคชัน (กรณีให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน) ● บุคลากรอธิบายขั้นตอนการรับบริการ ขอความยินยอมเข้ารับบริการ ตรวจสอบยืนยันตัวตนของผู้ป่วย และพิจารณาความพร้อมในการเข้ารับบริการ 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยยืนยันสิทธิการรักษาก่อนวันรับบริการ 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยตรวจสอบสัญญาณชีพที่บ้านด้วยตนเอง หรือรับการตรวจโดย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือตรวจที่สถานพยาบาลใกล้บ้าน ● การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผู้ป่วยเข้ารับบริการได้จากหน่วยบริการใกล้บ้าน (ที่ร่วมบริการ) ● ผลการตรวจถูกส่งไปยัง sw. ก่อนวันนัดหมาย 	
<ul style="list-style-type: none"> ● การนัดหมาย / แจ้งเตือน 	<ul style="list-style-type: none"> ● แอปพลิเคชัน แจ้งเตือนเมื่อใกล้ถึงวันนัดหมาย หรือบุคลากรสาธารณสุขโทรแจ้งเตือนผู้ป่วย 	

1. เกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้ป่วยเพื่อเข้ารับบริการตามแนวทางการให้บริการการแพทย์ทางไกลตามโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาวิจัย

	กิจกรรม	การรับบริการการแพทย์ทางไกล	ปัญหา/ความท้าทาย	
ขณะรับบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การยืนยันตัวตน ● การพบแพทย์ ● การสั่งจ่ายยา หรือการตรวจเพิ่มเติม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน หรือถ่ายรูปตนเองคู่กับบัตรประชาชน ● ผู้ป่วยพบแพทย์ผ่านช่องทางบริการที่โรงพยาบาลกำหนด ● แพทย์สั่งจ่ายยา หรือสั่งตรวจเพิ่มเติมผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งข้อมูลการสั่งจะส่งไปยังหน่วยบริการนั้น ๆ โดยอัตโนมัติ 	<p>ด้านบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยไม่ให้ความร่วมมือขณะรับบริการ เช่น ติดต่อบุคลากรไม่ได้ ไม่สะดวกคุย เป็นต้น <p>ด้านเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สัญญาณอินเทอร์เน็ต/โทรศัพท์ ไม่เสถียร ● แอปพลิเคชันให้บริการไม่เสถียร หรือไม่เหมาะสมกับลักษณะการให้บริการในบางพื้นที่ ● อุปกรณ์ที่ให้บริการไม่เพียงพอ/ไม่เหมาะสม <p>ด้านกระบวนการให้บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยรอรับบริการนาน และไม่รู้ระยะเวลารอคอยที่แน่นอน 	
	หลังรับบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การชำระเงิน ● การจัดส่งยา และเอกสารทางการแพทย์ ● การติดตามการรักษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ป่วยส่งหลักฐานการชำระเงินและส่งหลักฐานการชำระเงินผ่านระบบออนไลน์ ● เกสเซอร์ และบุคลากรสาธารณสุขทำการตรวจสอบรายการ จัดเตรียม และส่งยา รวมถึงเอกสารทางการแพทย์ให้ผู้ป่วยทางไปรษณีย์ หรือผ่านทางสถานพยาบาลในเครือข่าย หรือส่งโดยบุคลากรสาธารณสุข (เช่น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล อสม.) ● สถานพยาบาลติดตามผลการรักษา โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีการเปลี่ยนวิธีการรักษา หรือยาที่ได้รับ 	<p>ด้านงบประมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเบิกชดเชยค่าบริการยังไม่ตอบโจทย์ ในบางพื้นที่ เช่น สถานพยาบาลบนภูเขา หรือบนเกาะ ที่การส่งยากระทำโดยบุคลากรสาธารณสุขท้องถิ่น <p>ด้านกระบวนการให้บริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาการจัดส่งยา และเอกสารทางการแพทย์ โดยบริษัทเอกชน เช่น พัสดุทกล้นพื้นที่ในการจัดส่งไม่ทั่วถึง

ขั้นตอนการรับบริการ telemedicine และความท้าทาย

ขั้นตอนการรับบริการ

* เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ป่วยเพื่อเข้ารับบริการตามแนวทางการให้บริการการแพทย์ทางไกลตามโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาวิจัย

ความท้าทาย

1 บุคคล

- ความพร้อมของบุคลากร
- ความรอบรู้ด้านดิจิทัล (digital literacy)
- ความต้องการในการให้/รับบริการการแพทย์ทางไกล
- การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างวิชาชีพ

2 งบประมาณ

- ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ส่งผลกระทบต่อจิตใจรับบริการ)
- งบประมาณในการพัฒนาการให้บริการ และการติดตามการดำเนินงาน
- งบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

3 เทคโนโลยี

- แอปพลิเคชันใช้งานง่ายฟรี ปลอดภัย
- มีการเชื่อมต่อข้อมูล
- ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่
- มีข้อมูลดิจิทัลขนาดใหญ่และข้อมูลเป็นพลวัต

4 สิ่งแวดล้อม

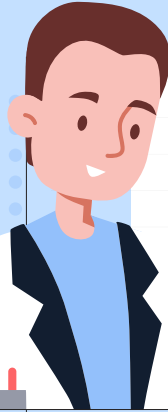
- แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก
- นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ
- การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ระบบการให้บริการแบบผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (patient centric system)
- ความพร้อมของสถานที่ให้บริการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากปัญหาและความท้าทายที่พบในกระบวนการให้บริการการแพทย์ทางไกล สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาหรือสนับสนุนการให้บริการการแพทย์ทางไกลได้ดังนี้

1 **สถานพยาบาล** ควรจัดหาแนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านการให้บริการการแพทย์ทางไกล โดยจัดอบรมให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

1

2 **สถานพยาบาล** ควรประเมินความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต ระบบไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม

2

3

สถานพยาบาล ควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของข้อมูลสุขภาพ โดยวางแผนและพัฒนาแนวทางการปกป้องข้อมูลให้รัดกุม

4

กองทุนสุขภาพ ควรพิจารณาปรับแนวทางการเรียกเก็บและชดเชยค่าบริการ เช่น กระบวนการยืนยันตัวตน หรือการชดเชยค่าบริการส่งยา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และรูปแบบการให้บริการจริง

5

รัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลาง ควรจัดหาแนวทางเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการใช้สุขภาพดิจิทัลในการรับบริการการแพทย์ทางไกล

เกี่ยวกับการศึกษา

การศึกษารายกรณีการพัฒนาและการให้บริการการแพทย์ทางไกลของสถานพยาบาลทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานของระบบการแพทย์ทางไกล และแนวโน้มการใช้งานการแพทย์ทางไกลในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและสถานพยาบาลเฉพาะแห่ง โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ประกอบด้วย การทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การอภิปรายกลุ่ม รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากคลังข้อมูลสุขภาพ 43 แห่ง ในระบบบันทึกข้อมูลและประมวลผลข้อมูลการบริการทางการแพทย์ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และข้อมูลจากสถานพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษา

สแกน QR code เพื่อติดตามงานวิจัย

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนของการวิจัยเรื่อง "การจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนการพัฒนาแนวปฏิบัติและแนวทางการติดตามประเมินผลของระบบการแพทย์ทางไกล ผ่านการถอดบทเรียนในบริบทไทยและบริบทโลก"

โดย รศ. ดร.วรรณฤดี อิศรานันต์ฉวีชัย, Saudamini Vishwanath Dabak, ญญ.นิธิเจน กิตติรัชกุล, วิลาวรรณ ล้วนคงสมจิตร, จิราธร สุตะวงศ์, ปภาดา ราษฎร์อรอน, เบญจมาพร เขี่ยมสกุล, เมธวริศรินทร์ ประทุมสุวรรณ, Annapoorna Prakash, Kinanti Khansa Chavarina, Liu Sichen, ญญ.สุธาสิณี คำหลวง, ปิยดา แก้วเขียว, ธนายุด เครณีโสภณ, โชติกา สุวรรณพานิช, ธนกิตต์ อธิบดี

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผู้เขียน

จิราธร สุตะวงศ์

ปภาดา ราษฎร์อรอน

HITAP เป็นองค์กรวิจัยภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยี หรือนโยบายด้านสุขภาพเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงทำการประเมินเพื่อพัฒนาองคภาพพต่าง ๆ ในองค์กรภาครัฐ

ท่านที่สนใจรับ Policy brief ฉบับ PDF
สมัครได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุชื่อ-อีเมล เพื่อจัดส่ง
หรือดาวน์โหลด Policy brief ฉบับอื่น ๆ
ได้ที่ <https://www.hitap.net/resources/downloads>

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 0-2590-4549, 0-2590-4374-5

โทรสาร: 0-2590-4369

อีเมล: comm@hitap.net

เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช่เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

HITAPTHAILAND HITAP_THAI HITAP THAI HITAP.NET

